

Zadeva C-555/21

**Povzetek predloga za sprejetje predhodne odločbe v skladu s členom 98(1)
Poslovnika Sodišča**

Datum vložitve:

9. september 2021

Predložitveno sodišče:

Oberster Gerichtshof (Avstrija)

Datum predložitvene odločbe:

19. avgust 2021

**Tožeča stranka (dejansko nasprotna stranka v revizijskem postopku pred
OGH (vrhovno sodišče, Avstrija)):**

Verein für Konsumenteninformation

Tožena stranka (dejansko vlagateljica revizije pred OGH (vrhovno sodišče)):

UniCredit Bank Austria AG

Predmet postopka v glavni stvari

Potrošniške kreditne pogodbe za stanovanjske nepremičnine – Predčasno odplačilo kredita – Sorazmerno zmanjšanje obresti, ki jih mora plačati posojiljemalec, in stroškov, ki so odvisni od trajanja pogodbe, ne pa stroškov, ki niso odvisni od trajanja pogodbe.

Predmet in pravna podlaga predloga

Razlaga prava Unije, člen 267 PDEU.

Vprašanje za predhodno odločanje

Ali je treba člen 25(1) Direktive 2014/17/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. februarja 2014 o potrošniških kreditnih pogodbah za stanovanjske nepremičnine in spremembi direktiv 2008/48/ES in 2013/36/EU ter Uredbe (EU) št. 1093/2010 razlagati tako, da nasprotuje nacionalni ureditvi, ki določa, da se

obresti, ki jih mora plačati kreditojemalec, in stroški, ki so odvisni od trajanja pogodbe, kadar kreditojemalec uveljavlja pravico do delnega ali celotnega odplačila kredita pred iztekom dogovorjenega obdobja, sorazmerno zmanjšajo, medtem ko za stroške, ki niso odvisni od trajanja pogodbe, ni ustrezne ureditve?

Navedene določbe prava Unije

Direktiva 2014/17/EU, člen 4 in člen 25(1).

Direktiva 2008/48/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2008 o potrošniških kreditnih pogodbah in razveljavitvi Direktive Sveta 87/102/EGS, člen 3 in člen 16(1).

Navedene nacionalne določbe

Hypothekar- und Immobilienkreditgesetz (zakon o hipotekarnih in nepremičninskih kreditih, v nadaljevanju: HIKrG) (v različici, ki je veljala do 31. decembra 2020): Člen 20 Predčasno odplačilo

1. Kreditojemalec lahko kadar koli uveljavi pravico do delnega ali celotnega odplačila kredita pred iztekom dogovorjenega obdobja. Predčasno odplačilo celotnega zneska kredita skupaj z obrestmi se šteje za odpoved kreditne pogodbe. V primeru predčasnega odplačila kredita se obresti, ki jih mora plačati kreditojemalec, zmanjšajo ustrezno glede na zmanjšanje neporavnanih terjatev, do katerega pride s tem, in po potrebi ustrezno glede na skrajšanje trajanja pogodbe, do katerega pride s tem; stroški, ki so odvisni od trajanja pogodbe, se zmanjšajo sorazmerno.

Verbraucher kreditgesetz (zakon o potrošniških kreditih, v nadaljevanju: VKrG), člen 16(1).

Konsumentenschutzgesetz (zakon o varstvu potrošnikov, v nadaljevanju: KSchH), člena 28 in 29.

Kratka predstavitev dejanskega stanja in postopka

- 1 Tožeča stranka je združenje za uveljavljanje interesov potrošnikov. Tožena stranka je kreditna institucija, ki v okviru poslovanja s potrošniki pri sklepanju hipotekarnih kreditnih pogodb uporablja tipske pogodbe, ki pod točko „Predčasno odplačilo“ določajo pravico posojilojemalca do predčasnega odplačila posojila ter znižanje obresti in stroškov, ki so odvisni od trajanja pogodbe, ki jih mora plačati posojilojemalec, vendar vsebujejo ta pogoj: „Pojasni se, da se stroški obdelave, ki niso odvisni od trajanja pogodbe, ne povrnejo niti sorazmerno.“
- 2 Združenje je pri Handelsgericht Wien (gospodarsko sodišče na Dunaju, Avstrija) proti kreditni instituciji vložilo tožbo za prenehanje uporabe tega pogoja in objavo

sodbe. Sodišče prve stopnje je tožbeni zahtevek zavrnilo in ugodilo predlogu tožene stranke za objavo zavrnilne sodbe. Oberlandesgericht Wien (višje deželno sodišče na Dunaju, Avstrija) je, nasprotno, upoštevalo pritožbo tožečega združenja in tožbi v celoti ugodilo. Oberster Gerichtshof (vrhovno sodišče, Avstrija) mora zdaj odločiti o reviziji, ki jo je tožena stranka vložila proti sodbi pritožbenega sodišča in s katero želi doseči potrditev prvostopenjske sodbe.

Bistvene trditve strank postopka v glavni stvari

- 3 Tožeča stranka trdi, da je zadevni pogoj v nasprotju s členom 25(1) Direktive 2014/17/EU o potrošniških kreditnih pogodbah za stanovanjske nepremičnine (v nadaljevanju: Direktiva 2014/17/EU), v skladu s katerim je potrošnik v primeru predčasnega odplačila upravičen do zmanjšanja skupnih stroškov kredita, sestavljenega iz obresti in stroškov za preostalo obdobje trajanja pogodbe. Sodišče Evropske unije naj bi v zvezi z določbo člena 16(1) Direktive 2008/48/ES (v nadaljevanju: Direktiva 2008/48/ES), ki je v bistvu identična, v sodbi z dne 11. septembra 2019 v zadevi Lexitor (C 383/18, EU:C:2019:702) presodilo, da je treba zmanjšati tako stroške, ki so odvisni od trajanja pogodbe, kot tudi stroške, ki niso odvisni od trajanja pogodbe. To sodno prakso naj bi bilo treba uporabiti tudi za hipotekarne in nepremičninske kredite. Pri sprejemanju določbe člena 20(1) avstrijskega Hypothekar- und Immobilienkreditgesetz (zakon o hipotekarnih in nepremičninskih kreditih, v nadaljevanju: HIKrG), ki je bila sprejeta zaradi prenosa Direktive 2014/17/EU, naj bi se zgledovalo po določbi člena 16(1) avstrijskega Verbraucherkreditgesetz (zakon o potrošniških kreditih, v nadaljevanju: VKrG), ki je bila sprejeta zaradi prenosa Direktive 2008/48/ES, pri čemer naj bi ti določbi za primer predčasnega odplačila enako določali sorazmerno znižanje obresti in stroškov, ki so odvisni od trajanja pogodbe, ki jih mora plačati posojilojemalec, v nobeni od teh določb pa naj ne bi bili omenjeni stroški, ki niso odvisni od trajanja pogodbe. Obe določbi naj bi bilo treba v skladu z direktivama v smislu navedene sodbe Sodišča razlagati tako, da je treba zmanjšati tudi stroške, ki niso odvisni od trajanja pogodbe.
- 4 Tožena stranka je ugovarjala, da je bila navedena sodba izdana le v zvezi z Direktivo 2008/48/ES in se za stanovanjske in nepremičninske kredite ne uporablja. Čeprav so določbe direktiv in zakonov, s katerimi se te prenašajo, skoraj enake, naj bi bila zaradi posebnosti pogodb o hipotekarnih kreditih in ob upoštevanju različne opredelitve skupnih stroškov kredita v direktivah potrebna različna obravnava. Pri hipotekarnih in nepremičninskih kreditih naj bi nastali bistveno višji stroški, ki niso odvisni od trajanja pogodbe. Zato naj sodba Lexitor ne bi vplivala na zadevni pogoj. Tudi če bi se to želelo razumeti, naj člena 20(1) HIKrG zaradi njegovega jasnega besedila in nedvoumne volje zakonodajalca ne bi bilo mogoče v tem smislu razlagati v skladu z direktivo, ker naj ne bi šlo za nenačrtovano nepopolnost.

Kratka predstavitev obrazložitve predloga

- 5 Odločitve Oberster Gerichtshof (vrhovno sodišče) ni več mogoče izpodbijati z nacionalnimi pravnimi sredstvi (člen 267 PDEU). V skladu s sodno prakso Sodišča mora nacionalno sodišče, ki odloča o zadevi, v tem primeru načeloma presoditi tako nujnost pridobitve predhodne odločbe kot tudi upoštevnost vprašanj o pravu Unije, ki se predložijo Sodišču. Senat, ki odloča o zadevi, se ne strinja s stališčem pritožbenega sodišča, da je razlaga člena 25 Direktive 2014/17/EU tako jasna, da je treba šteti, da gre za *acte clair*.
- 6 Sodišče je v točki 36 sodbe Lexitor presodilo, da je treba člen 16(1) Direktive 2008/48/ES razlagati tako, da pravica potrošnika do zmanjšanja skupnih stroškov kredita v primeru predčasnega odplačila vključuje vse stroške, ki so bili naloženi potrošniku. Cilj te direktive naj bi bil zagotoviti visoko raven varstva potrošnikov (točka 29). Če bi se pri zmanjšanju skupnih stroškov upoštevalo tudi stroške, ki niso odvisni od trajanja pogodbe, naj dajalec kredita zaradi tega ne bi bil neprimerno oškodovan, ker naj bi člen 16(2) Direktive 2008/48/ES določal, da je upravičen do nadomestila za morebitne stroške, neposredno povezane s predčasnim odplačilom kredita. Predložitveno sodišče meni, da obstajajo tako argumenti za to, da je treba člen 25(1) Direktive 2014/17/EU razlagati v skladu z merili iz sodbe Lexitor, kot tudi argumenti proti taki razlagi:
- 7 Argument za razlago v smislu sodbe Lexitor je najprej, da je besedilo drugega stavka člena 16(1) Direktive 2008/48/ES in člena 25(1) Direktive 2014/17/EU skoraj identično. Cilj Direktive 2008/48/ES, da je treba zagotoviti visoko raven varstva potrošnikov, velja tudi za Direktivo 2014/17/EU.
- 8 Vendar obstajajo tudi pomembni razlogi proti taki razlagi: v skladu s členom 2(2)(a) in (b) Direktive 2008/48/ES, ki je bila sprejeta že leta 2008, se ta direktiva ni uporabljala za kreditne pogodbe, zavarovane s hipoteko ali z drugim primerljivim poroštvom, ki se običajno uporablja v državi članici za nepremično premoženje, oziroma zavarovane s pravico v zvezi z nepremičnim premoženjem, in za kreditne pogodbe, katerih namen je pridobiti ali obdržati lastninske pravice na zemljiščih ali na obstoječih ali načrtovanih zgradbah. Zato člena 16(1) Direktive 2008/48/ES od nekdaj ni bilo mogoče uporabljati za predčasno odplačilo takih nepremičninskih kreditov. Z Direktivo 2014/17/EU, ki je bila sprejeta šele leta 2014, so se prvič določili določeni vidiki zakonov in drugih predpisov držav članic glede pogodb, zavarovanih s hipoteko, ki zajemajo potrošniški kredit ali drugače zadevajo stanovanjske nepremičnine (člen 1 Direktive 2014/17/EU). Ena od posebnosti pogodbe o hipotekarnem ali nepremičninskem kreditu je tudi, da je ta vrsta kreditnih pogodb običajno povezana s številnimi stroški, ki niso odvisni od trajanja pogodbe in na višino katerih kreditna institucija skoraj ne more vplivati, ki pri „enostavnih“ potrošniških kreditnih pogodbah, za katere se uporablja Direktiva 2008/48/ES, sploh ne nastanejo. Ker je treba v skladu z opredelitvijo iz člena 4, točka 13, Direktive 2014/17/EU za pojem „skupni stroški kredita za potrošnika“ šteti, da zajema ravno tudi enkratne pristojbine za cenitev, vpis hipoteke v zemljiško

knjigo ali overitev podpisov, ki običajno nastanejo pri takih pogodbah, ekonomsko pa nazadnje od njih sploh nima koristi dajalec kredita, predložitveno sodišče meni, da ni izključena razlaga člena 25(1) Direktive 2014/17/EU, v skladu s katero naj se s tem členom za področje nepremičninskih kreditov ne bi določila pravica do zmanjšanja stroškov, ki niso odvisni od trajanja pogodbe. Interesi glede varstva potrošnikov ne bi ovirali take razlage, ker bi lahko prav obveznost povračila takih stroškov dajalca kredita, ki niso odvisni od trajanja pogodbe, v smislu člena 25(3) Direktive 2014/17/EU, pripeljala do nadomestila za stroške, ki so morda s tem nastali in ki so neposredno povezani s predčasnim odplačilom kredita.

- 9 Odločitev predložitvenega sodišča je odvisna od odgovora na vprašanje, predloženo Sodišču Evropske unije. Če bo odgovor na to vprašanje nikalen, je bil pogoj, ki ga je uporabljala tožena stranka, skladen s pravno ureditvijo, ki je veljala do 31. decembra 2020, tako da se na podlagi njegove uporabe toženi stranki nikakor ne bi mogla naložiti opustitev. Če pa bo odgovor na to vprašanje pritrdilen, bi morale Oberster Gerichtshof (vrhovno sodišče) odgovoriti na vprašanje, ali in, v primeru pritrdilnega odgovora, kako je mogoče staro različico člena 20(1) HIKrG razlagati v skladu z direktivo.

DELOVNI DOKUMENT